

Reedukačné cvičenia

Po zaškolení dieťaťa do základnej školy sa po čase môžu **objaviť ťažkosti v osvojovaní si základných školských zručností (čítania, písania alebo počítania)**. Súvisí si to jednak s rozdielnou úrovňou zrelosti nervového systému u každého dieťaťa pri vstupe do školy (dosiahnutá úroveň školskej spôsobilosti), predpokladmi na učenie sa (rozumovými schopnosťami dieťaťa), edukačnými postupmi zo strany pedagóga a rodiča a osobnosťou dieťaťa (vôľové vlastnosti, temperament, citlivosť nervového systému na záťaž, zdravotný stav a pod.). Ak ťažkosti pretrvávajú dlhšiu dobu a nepomáha zvýšený individuálny prístup počas vyučovania zo strany pedagóga a rodiča v rámci domácej prípravy, je potrebné ťažkosti dieťaťa odborne vyšetriť a posúdiť v centre výchovného poradenstva a prevencie.

Na základe **výsledkov komplexnej psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky dieťaťa** v našom zariadení často zistíme, že **ťažkosti v čítaní, písaní alebo počítaní sú** na báze **nedostatočného vývinu psychických funkcií** (deficity čiastkových funkcií), ktoré uvedené **činnosti podmieňujú**. V takomto prípade je potrebné s dieťaťom a rodičom pracovať pod vedením špeciálneho pedagóga v centre výchovného poradenstva a prevencie alebo školského špeciálneho pedagóga a zabezpečiť tak **reedukáciu a kompenzáciu ťažkostí**.

V rámci reedukačných cvičení sa zameriavame na rozvíjanie oslabených oblastí **zrkadového vnímania a diferenciacie** (identifikácia rozdielov na obrázkoch – odlišnosti zrkadlové, detailné a iné), **sluchovej analýzy** (rozkladania slov na hlásky), **sluchovej syntézy** (skladania slov z hlások), **sluchovej diferenciacie** (rozlišovania slov odlišujúcich sa o hlásku alebo časť), **pravoľavej a priestorovej orientácie** (určovanie pravoľavej orientácie na sebe, na osobe zrkadlovo otočenej, na predmetoch, orientácia v priestore a pod.), **jemnej motoriky** (nácvik správneho úchopu písadla, grafomotoriky), **hrubej motoriky** (tréning zameranosti, presnosti a koordinácie pohybov - horných a dolných končatín), **audiomotorickej koordinácie** (vnímanie a určovanie rytmu, poradia a dĺžky slabík v slovách). Súčasťou príznakov ťažkostí v čítaní alebo písomnom prejave je aj **deficit vo vývine reči** (fonologický deficit), preto je nevyhnutnou súčasťou terapie stimulácia reči vo všetkých formách.

Reedukácia a kompenzácia ťažkostí u detí s vývinovými poruchami učenia je cielene zameraná do troch oblastí: a) reedukácia funkcií, ktoré spoločne podmieňujú poruchu, b) utváranie zručnosti správne čítať, písať a počítať, c) pôsobenie na psychiku jedinca s cieľom naučiť ho s poruchou žiť.

Zásady terapie špecifických porúch učenia podľa Zelinkovej (2009), s ktorými sa na základe poznatkov z praxe stotožňujeme aj my:

- Pri reedukácii sa nadväzuje na dosiahnutú úroveň u dieťaťa, špeciálne cvičenia vypracované na rozvíjanie psychických funkcií nie sú určené pre určitý vek alebo postupový ročník, ale pre určitú etapu nácviku zručností.
- Predpokladom úspechu je dobrý začiatok a sústavná motivácia dieťaťa pri terapii. Dieťa, ktoré trpí poruchou učenia, má väčšinou negatívne skúsenosti z predchádzajúcej práce, neverí si. Pohoda, povzbudenie, prvé úspechy privedú dieťa postupne k viere, že sa dobré výsledky môžu dostaviť.
- Pri reedukácii je základom úspechu dodržať multisenzorický prístup k osvojovaniu si a prehľbovaniu vedomostí a zručností. Spája v sebe vizuálny, auditívny a kinesteticko-taktilný spôsob predávania informácií. Dieťa zapojí hmat, zrak aj sluch pri rozvíjajúcich cvičeniach a tak si získané informácie lepšie osvojí, uloží a podľa potreby vybaví.

Terapia ťažkostí je individuálny proces, preto je jej postup utváraný pre každého jedinca podľa jeho aktuálneho vývinu a vychádza z pozitívnych momentov v živote dieťaťa. Už pri prvom kontakte motivujeme dieťa k práci cez činnosti, v ktorých je úspešné (kreslenie) alebo oblasti, ktoré ho zaujímajú (zvieratá, šport, rozprávky,...). Je veľmi ťažké povedať ako dlho bude reedukácia trvať, či úspech bude viditeľný alebo minimálny. Z tohto dôvodu dávame rodičom aj deťom reálne hodnotenie výsledkov terapie a neplytváme zbytočným optimizmom. Niekedy sa nepodarí ťažkosti upraviť ani po intenzívnom precvičení oslabených oblastí psychického vývinu a v rámci kompenzácie je potrebné, aby sa dieťa aj rodič naučili s touto skutočnosťou existovať. Dieťa je potrebné viesť k spoluzodpovednosti za výsledky reedukácie.

Reedukačné cvičenia s dieťaťom v našom zariadení prebiehajú po **dohode s rodičom a odborným zamestnancom poradne** – väčšinou jedenkrát za dva až tri týždne v poobedňajších hodinách. Práca s dieťaťom trvá 45 minút (tak ako vyučovací hodina) a potom nasleduje konzultácia a metodické vedenie rodiča – 20 minút a viac (vysvetlenie postupu ako pracovať s dieťaťom, odovzdané cvičenia, prebratie problémov vzniknutých v rámci reedukácie, prospech dieťaťa a pod.). Rodič dostane domov nakopírované materiály zamerané na oslabené oblasti vývinu a postupne ich vypracuje s dieťaťom v domácom prostredí. Je vhodné pracovať s dieťaťom pravidelne 15-20 minút, najlepšie každý deň pod vedením dospeléj osoby, ktoré je metodicky vedená odborným zamestnancom poradne. Na

najbližšie stretnutie prinesie rodič vypracované materiály, dieťa absolvuje reedukáciu, rodič konzultáciu a dostane ďalšie cvičenia. Redukácia ťažkostí trvá zvyčajne jeden školský rok, ale môže sa stať, že potrvá aj dlhšie. Po ukončení dieťa absolvuje kontrolné vyšetrenie u špeciálneho pedagóga a na základe aktuálnych výsledkov pokračujeme v reedukácii ťažkostí, alebo ak je stav uspokojivý, je dieťa vyradené zo starostlivosti špeciálneho pedagóga.

U časti detí sú ťažkosti v oblasti základných školských zručností takého závažného charakteru, že sú rezistentné na reedukačné cvičenia alebo je posun zanedbateľný, napriek intenzívnej a dlhodobej práci s dieťaťom. Ak sú predpoklady na učenie sa u detí v norme (nie sú znížené do pásma podpriemeru alebo defektu), spĺňajú diagnostické kritéria pre zaradenie do kategórie detí s vývinovými poruchami učenia sa (dyslexia – porucha čítania, dysgrafia – porucha písania, dysortografia – porucha aplikácie pravopisu, dyskalkúlia - porucha počítania). Ak sa u dieťaťa diagnostikuje vývinová porucha učenia, je možné ho evidovať na základnej a strednej škole ako žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Takýto žiaci sú vedení ako začlenení (integrovaní) v bežnej triede ZŠ alebo SŠ, majú vypracovaný Individuálny výchovno-vzdelávací program a upravený spôsob zisťovania vedomostí a zručností alebo hodnotenia a klasifikácie. Nie všetky deti s vývinovými poruchami učenia sú vedené ako začlenené, deti s vyššími rozumovými predpokladmi na učenie sa a dobrými kompenzačnými mechanizmami sú edukované na ZŠ alebo SŠ za bežných podmienok.

V Trenčíne 14.08.2018

Spracovala:

PhDr. Erika Pribusová

špeciálny pedagóg

Literatúra:

ZELINKOVÁ, O. 2009. *Poruchy učení*. Vyd. 11. Praha: Portál s.r.o. 2009. 264 s. ISBN 978-80-7367-514-1.

POKORNÁ, V. 2010. *Vývojové poruchy učení v dětství a dospělosti*. Vyd.1. Praha: Portál. 2010. 240 s. ISBN 978-80-7367-773-2.

